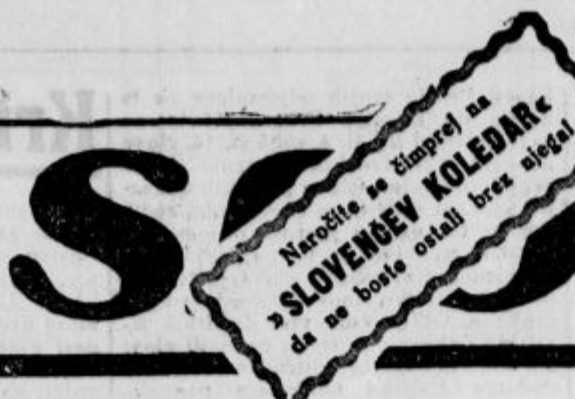

Uredništvo - uprava: Ljubljana, Kopitarjeva 6. Telefon 4001 - 4004

Mesečna naročnina 18 lit. za inostranstvo 31-50 lit.

Cen. rnb. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate

SLOVENECEV

NOVEMBER 1943

11

CETRTEK

Erbittertes Ringen im Kampfgebiet von Kiew

45 Sowjetpanzer bei einem Gegenangriff vernichtet - Örtliche Kämpfe auf der Krim - In der Dnjepr-Mündung von acht sowjetischen Schiffen sechs versenkt und zwei erbeutet - Unverminderte Heftigkeit der Abwehrschlacht in Süditalien - Feindliche Durchbruchversuche blutig zusammengebrochen - Neapel bombardiert

Aus dem Führerhauptquartier, 10. November, DNB. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

Auf der Krim kam es gestern nur zu örtlichen Kämpfen. Südlich von Perekop eroberten rumänische Verbände im Gegenangriff ein vorübergehend verloren gegangenes Höhen- gebiet zurück. An der Dnjepr- Front scheiterten feindliche Angriffe gegen den Brückenkopf von Cherson, südwestlich Dnjepropetrowsk und nördlich Kriwoi Rog.

Von acht feindlichen Fahrzeugen, die in die Dnjepr-Mündung einzudringen versuchten, wurden durch Sicherungsfahrzeuge der Kriegsmarine sechs versenkt und zwei erbeutet. Im Kampfgebiet von Kiew halten die erbitterten Kämpfe mit dem auf brei- te Front und mit starken Kräften angreifenden Feind trotz schlechten Wetters pausenlos an. Unsere und nordwestlich Kiew gingen unsere Trup- pen unter Abwehr fortgesetzter Durch- bruchversuche überlegener feindli- cher Kräfte auf neue Stellungen zu- rück. Südlich der Stadt führte ein erfolgreicher eigener Gegenangriff zu schweren Panzerkämpfen. 45 Sowjet- panzer wurden vernichtet und mehre- re verloren gegangene Ortschaften zu- rückerobert.

Auch nordwestlich Smolensk setzten die Sowjets ihre Angriffe fort. Während an einigen Stellen Kämpfe mit örtlich eingebrochenen feindli- chen Kräften noch im Gange sind, wurden andere Einbruchstellen im Gegenstoss wieder bereinigt.

Südlich Newel kam es auch ge- stern zu heftigen Kämpfen, in denen die Sowjets nach anfänglichen Ge- ländegewinnen im Gegenangriff auf ihre Ausgangsstellungen zurückge- worfen wurden.

Die brandenburgisch-westfälische 8. Panzerdivision unter Führung von Oberst Fröhlich und die brandenburgische 68. Infanteriedivision unter Führung von Oberst Scheuerpflug verdienen für ihre hervorragenden kämpferischen Leistun- gen bei den schweren Kämpfen im Süd- abschnitt der Ostfront besondere Anerkennung.

An der süditalienischen Front geht die Abwehrschlacht westlich des Volturno mit unverminderter Heftig- keit weiter. Immer von neuem vorgetra- gene Durchbruchversuche der britisch- nordamerikanischen Kräfte gegen unsere Höhenstellungen, besonders bei Migna- no und Venafro, brachen im Abwehr- feuer blutig zusammen. Durch wichtige eigenen Gegenangriffe wurden einige ört- liche Einbrüche abgeriegelt oder beringt und dabei Gefangene eingebracht.

Starke Verbände deutscher Kampf- flugzeuge griffen in der vergangenen Nacht erneut den feindlichen Versorgungspun- kt Neapel an und erzielten Voll- treffer auf Schiffen und Ausladungen im Hafen.

Bei Tagesvorstößen schwacher feind- licher Fliegerkräfte in die besetzten Gebiete und bei nächtlichen Störan- griffen gegen westdeutsches Ge- biet, die an einigen Orten Gebäude- schäden zur Folge hatten, wurden vier britisch-nordamerikanische Flugzeuge ab- geschossen.

Odmevi k Hitlerjevemu govoru

v Italiji

Rim, 9. 11. DNB. Včerajšnji Hitler- jev govor je splošni predmet razgovo- rov italijanske javnosti ter zavzema prvo mesto v časopisju. Predvsem po- udarjajo neomajno Führerjevo zaupa- nje v zmago in pa njegovo jasno ter prepričljivo argumentacijo. Posebno pozdravljajo v Rimu ugotovitve Hitler- ja, da se je z Badogliovim izdajstvom nameravani napad na Brenner izpre- menil v polzevo ofenzivo južno od Ri- ma. Enako so sprejeli z velikim zado- ščenjem Führerjevo napoved, da ne bo izostal protiudarec angloamerškemu letalskemu terorju.

Madžarski tisk

Budapešta, 10. nov. DNB. Madžarske- mu znanstvenemu ministru blizu stoječi list »Peester Lloyd« piše o Hitlerjevem go- voru: »Temeljini ton govora je bila absolut- no neomajna gotovost zmage. Ta demon- stracija neomajne volje za zmago je za- mogla osvetliti tudi preko nemških me- duševno stanje, v katerem se nahajata danes nemški narod in njegovo vodstvo. Slika, ki jo je postal govor Adolfa Hitler- ja o današnji Nemčiji, je pokazala po- polno trdnost in zaupanje v težke boje, ki jih bo še treba izvojevati, predno se bo Nemčija po izpolnitvi svojih vojnih nalog lahko zopet vrnila k delu mirovne izgraditve.

Bolgarski glasovi

Sofija, 10. novembra DNB. Vladni list »Vecher« piše o velikem Führer- jevem govoru v Monakovem: »Jasno, častno in odkrito, kot ta veliki mož vedno govori svojemu narodu, je Adolf Hitler tudi v tej uri razjasnil položaj. Vsakdo, ki je poslušal Führerjev go- vor, je nujno dobil naslednji vtis: Da- našnja Nemčija, ki se je spremenila v ogromen organizem za uničenje svoj- jih sovražnikov, bo delala brez pre- stanka, dokler ne bo dosegla končnega cilja te vojne. V zmago verujeta Hit- ler in nemški narod s svetim fanatiz- mom. Naj se postavijo na tej poti ne- škem narodu po robu že kakršne koli težave, Hitler jih bo vedno obvladal in bo ustvaril pogoje za končno zmago. Govor je bil najboljši odgovor vsem onim, ki hočejo na Nemčijo vplivati z agitacijskimi sredstvi. Nemčija ko-

Badoglio primer je poučen

Sofija, 10. nov. DNB. Vladni časopis »Dnes« opisuje v svojem uvodniku trplje- nje, ki ga mora pranašati Italija zaradi Badoglijevega izdajstva. Politika tega iz- dajalca je ponižala Italijane. Badoglio- jev primer je za poučen. Zakaj gorje narodu, ki dovoli zaradi politične samovolji- nosti svojih nasprotnikov zlorabiti svojo vojaško moč. Badoglio je izročil sovra- žnikom italijansko zemljo, armado, mor- nariko, čast in slavo. V zahvalo za to je dobil hladen sprejem ter stalno poniže- vanje. Ubogi narod pa zaradi tega trpi.

Nejasen položaj Sicilije

Stockholm, 10. nov. DNB. Med ita- lijanskim prebivalstvom na ozemljih, za- sedenih od Angležev in Amerikancev, je

raka trdno po poti, ki ji jo je za- rač- tala usoda. Nihče ji ne bo mogel iz- trgati zmage, ker ima nemški narod pravico zmagati.

Položaj Nemčije je danes mnogo ugodnejši kot l. 1918

Basel, 10. nov. DNB. »Basler Nach- richten« primerjajo v zvezi s Führer- jevim govorom sedanji položaj Nemčije s položajem v letu 1918. Ze en sam pogled na zemljevid nam kaže, piše list, da ima danes Nemčija v primeri z letom 1918 mnogo ugodnejše položaje kot jih je ime- la takrat. Na severu Evrope ima svoje obrambne zidove, česar leta 1918 ni ime- la. Stoji na južni obali Krete in Grčije, v Italiji pa poteka fronta južno od Rima, dočim se je leta 1918 valila nazaj preko Vzhodnih Alp. Leta 1943 so tudi vsa Francija, Belgija in Holandska zasedene od nemških čet. Enako je prehranjevalni položaj Nemčije mnogo ugodnejši, kot je bil leta 1918. Nadaljnja velika razlika je v tem, da so v letu 1918 takratni vodi- telji obupali nad usodo Nemčije. Danes je položaj popolnoma drugačen. Tretja velika razlika pa je v notranji organizaci- ciji in strukturi tretjega Reicha, ki se ne da primerjati z ustrojem Viljemove Nemčije. »Zato,« zaključuje list, »ne ver- jamemo, da bi se sedaj dogodki tako raz- vijali kot so se pred 9. novembrom 1918.

Le Nemčija lahko reši Evropo

Stockholm, 10. nov. DNB. Naslovi stockholmskih jutranjnikov se bavijo v torek obširno s Hitlerjevim govorom. »Svenska Dagbladet« povdarja v zvezi s Hitlerjevim govorom z velikim preko štirih stolpcev se razlezajočim debelim naslovom, da ne bo Nemčija, kakor dolgo bo tudi trajala vojna, kapitulirala. — »Stockholms Tidningen« ima med dru- gim naslovom: »Hitler govori: Borba do konca.« »Dagsposten« povdarja v naslovu Hitlerjeve besede, da bo poslednja bitka prinesla odločitev in da sovražnik ne bo dosegel svojega cilja. »Dagens Nyheter« posveča dva naslova Hitlerjevemu govo- ru. V enem navaja Hitlerjev izrek, da je borba na vzhodu najtežja borba nemškega naroda. V drugem pa povdarja v ve- likem, debelim tisku Hitlerjeve besede: »Nemogoče mora postati mogoče.« »Sven- ska Morgenbladet« nosi naslov: »Hitler: Zgolj Nemčija utegne rešiti Evropo.

vladal zadnje tedne dokajšen nemir za- radi trdovratno se vzdržujočih govorov o predstoječi odcepitvi Sicilije. Badoglio in kralj sta poskusila sedaj overiti te govo- rice z javno izjavo, v kateri trdita, da dogovor o premirju ne vsebuje »nikakih tajnih klavzul«, ki bi predstavljale kra- ljevo odpoved na suvereniteto Sicilije. Formuliranje tega demantija je v vsakem pogledu nejasno in dvoumno, ker je samo ob sebi razumljivo pač Angležem popol- noma vseeno, ali je očuvana formalna suverenost Italije, samo da oni izvajajo dejansko svojo oblast na Siciliji. Vseka- r pa uprava »AMGOT« pospešuje vsa »autonomistično« usmerjena gibanja sicilskega prebivalstva.

Bukarešta, DNB. Na rojstni dan kra- lja Mihaela je bila v bukaški kate- drali zahvalna služba božja.

Ogorčeni boji pri Kijevu

Pri enem protinapadu uničenih 45 sovjetskih oklepnikov - Krajevni boji na Krimu - Pri izlivu Dnjepra potopljenih 6 od 8 sovjetskih ladij in dve zaplenjeni - Nezmanjšana silovitost obrambne bitke v južni Italiji - Sovražnikovi poskusi prodora krvavo propadli

Neapelj bombardiran

Führerjev glavni stan, 10. nov. DNB. Vrhovno poveljstvo oborož. sil javlja: Na Krimu je prišlo včeraj zgolj do krajevnih bojev. Jugovzhodno od Perekopa so romunski oddelki v protinapadu osvojili mimogrede izgub- ljeno višinsko ozemlje. Na Dnjeprovem bojišču so se izjalovili sovražnikovi na- padni proti mostišču pri Hersonu, jugovzhodno od Dnjepropetrovs- ka in severno od Krivega Roga. Od osem sovražnikovih ladij, ki so skušale vdreti v izliv Dnjepra, so za- ščitne ladje vojne mornarice potopile šest in dve zaplenile. Na bojnem po- dročju pri Kijevu trajajo brez od- mora navzile slabemu vremenu še na- prej ogorčeni boji sovražnika, napa- dobojeca na široki črti in z močnimi silami. Zahodno in severozahodno od Kijeva so se naše čete v obrambi proti neprestanim prodornim poskusom nadmočnih sovražnikovih sil umaknile nazaj na nove položaje. Južno od me- sta je dovedel naš uspešni protinapad do težkih bojev med oklepniki. 45 sovjetskih oklepnikov je bilo uničenih, večje število izgubljenih krajev pa smo si zopet osvojili.

Tudi severnozahodno od Smolen- ska nadaljujejo Sovjeti s svojimi na- padmi. Medtem ko so na nekaterih me- stih še v teku boji s sovražnikovimi silami, ki so krajevno vdrele, so bila druga vdorna mesta v protisunko zo- pet očiščena.

Sijajni uspehi japonskega letalstva

Tri bojne ladje, dve križarki in štiri prevozne ladje potopljene - Ena bojna ladja in šest križark težko poškodovanih

Tokio, 9. novembra DNB. (Vzhodno- azijska služba) Cesarski glavni stan poroča:

Japonsko mornariško letalstvo je od jutra dne 8. novembra silovito na- padalo sovražni konvoj in zaščitne la- dje v vodstvu južno od otoka Bougainville. Doslej so bili ugotovljeni slede- či uspehi:

Potopljene so bile tri bojne ladje, dve križarki, trije rušilci in štiri pre- vozne ladje.

Zažgana in težko poškodovana je bila ena bojna ladja, težko poškodo- vane je bilo nad troje težkih križark, zažgane in težko poškodovane so bile tri križarke ali veliki rušilci in en ve-

lik prevozni parnik.

Izgubili smo 15 letal, ki so se ali namerno vrgla na svoj cilj ali pa se še niso vrnila.

Bitka bo nosila ime »Druga letal- ska bitka pred Bougainvillem«.

Tokio, 10. nov. DNB. Vzhodnoazijska služba DNB-ja. Cesarski glavni stan jav- lja, da se je medtem potopila tudi ona bojna ladja, o kateri je bilo v torek jav- ljeno, da je težko poškodovana. Nadaljnji japonski uspehi v drugi letalski bitki pri Bougainvillem so sledeči: Poškodovane so tri nadaljnje velike križarke in neka ma- lja križarka ali rušilec, sestreljeni sta bili tudi dve letali. Japonske izgube so se med tem povečale za 5 letal.

Churchill svari pred optimizmom

Berlin, 10. nov. DNB. Diplomatski do- pisnik DNB-ja dr. Siegfried Horn piše: Na banketu pri londonskem županu je Churchill imel govor, v katerem je opo- zarjal angleško javnost pred lahkomišle- nim optimizmom in jo opomnil na ogoro- me krave žrtve, ki jih je angleški narod moral imeti v svoji zgodovini. Lati Churchill, ki je v letih 1940. in 1941. mislil, da že vidi vrh gore in si je drznil nazna- niti, da bodo leta 1943. že onkraj gore, je danes prišeljen ug. tavljati, da bo leto 1944. zahtevalo od Anglije in Zedinjenih držav največje žrtve človeških življenj. Z nemške strani se ni nikoli dvomilo, da bi bila borba za zunanje utrdbe evropske trdnjave otroška igra in to posebno za- radi nalog, ki jih bo sleherni vdorni po- skus v evropsko trdnjavo sam s »boji« prinesel. Še vedno pa ostaja Churchill v toliko samemu sebi zvest, da nudi svoje- mu narodu ponovno zgolj »znoj, kri in solze«, ne da bi mu utegnil popolnoma zatrdno jamčiti končno zmago, katere izid je pravilno tudi po njegovem mnenju odvisen od »pripeljavev v bitkakh«. Vče- rajšnji Hitlerjev govor, ki izžareva vojno odločnost Nemčije, po vsem videzu tudi ni zgorel učinka na angleškega minist- skega predsednika, kakor ta tudi ni sprejel z lahke strani objave gotovo pri- hajajočega povračila, kar vse dokazujejo njegova izvajanja. Čim pa se je Churchill dotaknil aktualnih političnih vprašanj, je

postal izredno nejasen. Na vprašanje o izidu v Moskvi je bil njegov odgovor na- tam sklenjene zaključke nenavadno me- del in smo pogrešali tisto samozave- stnost, ki jo Churchill od drugih prilikah teko rad kaže. Isti vtis so zbudile tudi njegove visokodoneče izjave o imperiju. Sicer se je zavaroval pred očitki, da je likvidator imperija, vendar pa ni mogel opustiti apela na prijateljstvo in »dolo- vanje z Zedinjenimi državami, ker od te- ga, kakor je poudarjal, je odvisna sreča bodočih rodov. Ali so nemara tudi Chur- chilla obsedle tesnobne slutnje za bo- dočnost, ki že nekoliko časa strašijo an- gleški tisk? Njegovo zagotovilo, da se bo borba nadaljevala do osvoboditve dežele od tujega jarma, zveni kaj groteskno v primeri z danes občeznanim dejstvom, da so bile n. pr. baltske države v Moskvi priznane kot neločljiv sestavni del So- vjetske Zveze in naj bo usoda Evrope urejena čisto splošno »na osnovi spošto- vanja pred Sovjeti«. Načrti, ki jih je Churchill objavil za preprečitev kaotič- nega stanja po vojni, so slične propa- gandne teze, kakor današnje izjave o nu- denju pomoči »osvobojenim ozemljem«. Kakor niso zamogli Rooseveltovi načrti premostiti bede v Severni Afriki, Siciliji ali Južni Italiji, tako tudi previdnostne mere Churchillovega kova ne bodo ute- gnile preprečiti zmešnjave, ki bi jo bolj- ševiška zmaga prinesla Evropi.

Kratka poročila

Zeneva, 10. nov. DNB. »New York Times« poroča iz Washingtona, da tam vedno bolj domnevajo, da bo Roosevelt kmalu odpotoval na konferenco s Stali- nom in Churchillom.

-kg- Angleški častnik - moskovski špi- jon. Zaradi poskusa komunističnega ude- stvovanja in ker je izdal važne vojaške skrivnosti Sovjetom, je bil - kakor je v ponedeljek objavilo angleško vojno mi- nistrstvo v Londonu - pred angleškim vojaškim sodiščem obsojen na sedem let ječe in izgubo čina stotnik Henry Du- renne.

Amsterdam, 10. nov. DNB. Reuter javlja, da je general Giraud odstopil z mesta predsednika francoskega disiden- skega komiteja.

Lisbona, DNB. V torek se tu pričaku- je prihod portugalskega potniškega pa- nika »Carvalho Aracijo«, ki je odplul z Azorov v Lisbono. Na krovu tega par-

nika potujejo nemški državljani, ki so prebivali na Azorih in so se sedaj po angloportugalskem dogovoru morali izse- liti.

Turjaška četa - pozdravljena!

Ljubljana, 10. novembra. Danes okrog pol ene se je pripelja- lo v Ljubljano 120 članov slavne tur- jaške posadke, ki je deset dni junaško kljubovala besnim komunističnim na- padom vse do tle, dokler badoglijevski topovi niso gradu razrušili in zažgali. Komunisti so večino ujetih junaških branilcev zverinsko pobili, 120 članov pa je nemška ofenziva rešila in ti fant- je so se danes z neomadeževano slo- vensko zastavo pripeljali v Ljubljano. Vsem tem junaškim fantom, ki so se- daj v šentjakovski šoli, veljajo naši pravični pozdravi, njihovim padlim tovarišem, žrtvam rdečih komunistič- nih bratomornih morilcev pa neven- ljiva slava!

Zgrešena prizadevanja

V borbi med dvema sovražnima ta- boroma zmaguje vedno tisti, ki zna spretno izrabiti slabosti, strasti ali ne- umnosti svojega nasprotnika. Znano je, — to pripoveduje rimski zgodovinar Sa- lust v svoji knjigi o jugurtinski vojni — da Rimljani te vojne zato niso mogli tako dolgo končati, ker so se dali podkupo- vati z zlatom, ki jim ga je v obilici tlač- čil v gube njihovih tunik numidijski kralj Jugurta. Čeprav so bili Numidi neciviliz- ziran, maloštevilen in neuk narod, ki ni poznal vojne taktike in strategije, zlasti sprico nezmagljive rimske vojske, so vendar Rimljani doživeli udarec za udar- cem, sramoto za sramoto, ker je Jugurta uganil slabosti in strasti rimskih sena- torjev, konzulov in tribunov ter te sla- bosti pozlatil z blišcem svojega bogast- va. Toda ni to edina slabost, ki jo zna nasprotnik pri svojem tekmeču izkori- štati. Človek nima le slabih strasti, ima tudi pozitivno čustvena nagnjenja, ki pa se včasih izrode v slabosti. Tako čustvo je čustvo usmiljenja. Velikokrat je usmi- ljenje napačno usmiljenje in nasprotuje pravičnosti. Takrat je to usmiljenje kru- to in brezsrčno. Največkrat pa računa nasprotnik v borbi z neumnostjo in kratkovidnostjo svojega rivala; izkoristi- zna to njegovo šibko stran spretno in na čudovit način. Znani ameriški medicinski strokovnjak svetovnega slovesa Winifred Richmond ugotavlja v svojem delu »Osebnost«, da je vzrok raznim zgodovinskim katastrofam v preteklosti slabumnost in na splošno razumska defektnost odgovor- nih ljudi.

Ce vse to upoštevamo in prenesemo na našo burno polpreteklost, je treba reči, da se je nekaj podobnega dogajalo tudi z nami. Pred očmi nam je ono ža- lostno poglavje, o katerem se je že to- liko in toliko govorilo: intervencija za za- prte komuniste. Dosti je bilo zaradi tega pobujevanja, privatnega in na pol jav- nega, vendar smo v glavnem do nede- vnega ostali še vedno tam, kjer smo bili prej. Sedaj so nastopile seveda nove za- mere. Nič več nimamo namreč med sabo in nad sabo do skrajnosti podkupljivega in brezvestnega italijanskega kraljevega človeka, ki je za denar in za ženske ba- rantal z usodo slovenskega naroda. Toda potrebno je, da se ozremo v polpretek- lost in ugotovimo tiste napake, ki so se njih posledice nad nami tako hudo ma- ševale.

Dejstvo je namreč, da je bilo toliko in toliko komunistov, in to prav vodilnih in pomembnejših in uglednejših ljudi so bile storjene. Toliko je danes vodilnih komu- nistov zunaj na deželi, ki uničujejo Slo- vensem življenje in premoženje, in ki so bili zaprti, a izpuščeni po prizadevanju naših lastnih ljudi. Zakaj so se dogajale te intervencije?

Razlogi so jasni: 1. denar; 2. neum- nost, in 3. napačno, brezsrčno usmiljenje.

Dogajalo se je, da so proti denarnim nakazilom vršile intervencije za zelo vo- diline komunistične osebnosti. To ni samo korupcija, to je še več: to je sodelova- nje pri zločinstvu. Jugurta je podkupoval rimske senatorje in tribune zato, da bi rešil svoj narod in svojo lastno kožo. Sena- torji so se dali podkupovati v zavedi, ki je bila daleč, daleč od njih, nekje v severnoafriških puščavah, in se rimskega senata in naroda prav malo tikala. Ljub- ljanski tribun pa so se dali podkupovati v zavedi, ki se je tikala slovenskega ljud- stva in ki je s svojimi tragičnimi posledicami takoj padla z vso silo na lastno, domače ljudstvo. Dogajalo se je celo še več: ustanovljale so se celo nekatere cen- trale za uspešno interveniranje, ki so od svojcev prizadetih komunistov sprejema- le visoke vsote ter jih nato bratsko de- lile s funkcionarji italijanske kraljeve vojske.

Enako se je izvršilo veliko uspešnih intervencij za komuniste iz razloga, ki ga moremo strniti v besedi »neumnost«. Če- prav so razne osebnosti poznale značaj in zgodovino prizadetih komunistov, so vendar jamčile zanje in zahtevale njih izpustitev. Znano je, da so za inž. Dušana Serneca intervenirali trije člani neke jav- ne ljubljanske korporacije in dobesedno jamčili z glavo za nedolžnost sedanjega komunističnega ministra. Kaj, ko bi se zdaj kdo našel, se trmasto držal dobesed- nega pomena njihovega jamstva ter za- hteval od njih tri častiljive, s snegom starosti pokrite glave? Gotovo so zdaj drugačnega mišljenja. A zdaj ne gre za to; škoda je narejena in še tako veliko kesanje je ne more popraviti. In še to- liko drugih primerov neše lastne neum- nosti in kratkovidnosti!

Tretjič pa so se vršile intervencije iz nekega četa usmiljenja do zaprtih komu- nistov. Nekaterim ljudem so se ti »re- veži« smilili in so se zato iz čustva usmi- ljenja potegovali za njih izpustitev. Žrtve, ki zahteva izpustitev svojega bodočega

(Nadaljevanje na 2. strani)

Zasluzena kazen za komunistične voditelje

Ljubljana, 10. novembra.

Člani posebne čete prostovoljcev, ki so se mudile te dni na Dolenjskem, v borbi proti tobojskim drblji, pripovedujejo, da so ponekod zalotili nekaj glavnih komunističnih voditeljev, ki niso utegnili uiti, misleč, da jim ne bo mogel

Dr. Fran Blatnik živ

Ljubljana, 10. novembra.

Pred dnevi smo priobčili pripovedovanje dveh gospa iz Novega mesta, ki sta bili zaprti od komunistov v zloglasni ječi v podzemnem gradu Breiškem in nazadnje v Birčni vasi. Pripovedovali so, da so tam komunisti odvedli iz ječe dve skupini moških v gozd, najprej 9, drugič pa 10 ter da so preostali zaprti stisnili iz gozda streljanje strojne in revolvijske. Jetniki so domnevali, da so komunisti vseh 19 jetnikov kratko malo postrleli. Med temi naj bi bil tudi znanisalezijski duhovnik dr. Frane Blatnik, bivši ravnatelj na Rakovniku, ki se je ravno od dnevi in kapitulacije tukajšnjih badogilejskih posadk komunistom, nahajal na Dolenjskem. K sreči se je izkazala za resnično druga verzija, ki so jo tudi pripovedovali nekateri begunci z Dolenjske, namreč, da je dr. Blatnik še živ in zdrav. V zaporih je dobil hudo angino. S hudo vročino je moral dr. Blatnik korakati po gozdovih, komuniste pa so ga zmerjale s simulantom in podobno. Ko so ga odvedli iz ječe, ga je tudi potem zasliševal znanisalezijski komunist Vito Kraigher. Dr. Blatnik je bil interniran v samostanu v Stični, kjer je bilo zaprtih še več duhovnikov, med temi tudi škofijanski kaplan g. Malovrh. Še preden so mogli tolovaji izvesti, če hujše nasilje nad dr. Blatnikom in drugimi jetniki, so prišli Nemci, ki so osovobodili ljudi, zaprte v stiškem samostanu. V stiškem samostanu je bil kot nekakšen komunistični poveljnik tudi znanisalezijski duhovnik dr. Blatnik. Ta je bil trdno prepričan o zmagi komunistov, ko pa je spoznal, da se približujejo Nemci, jo je jadrno in ves klaverno popihal.

Iz gospodarstva

Reja sviloprejk brez murv. Na Japonskem in v Koreji so lani prikratk v večji količini vzredili svilene koke, ki se ne preživljajo kot sviloprejk samo z murvami listi, temveč tudi z listjem drugih dreves, n. pr. topola, ricina, po katerem so to živali tudi imenovali. Od l. 1941 je dobila vsaka japonska družina ricinusovo semenje, da bi pridobili čim več ricina, ki služi kot olje v letalstvu. Druga prednost novih kokonov je ta, da se zabubijo že po 20 dneh, tako da je mogoče letno večkrat dobiti pridelek, ne samo enkrat. Svila teh kokonov je posebno odporna.

Izločanje v mednarodnem potniškem prometu. Te dni so bila v Visoki Tatiri posvetovanja železniških uprav Nemčije, Romunije, Hrvaške, Madžarske, Srbije, Francije in Švice, Danske in Slovaške. Imela so namen izboljšati mednarodne zveze brzdavolav. Sklenjene izjemne bodo najbrž uveljavljene že v voznem redu za 1944-45. Na progi Dunaj-Bratislava se uvede motorni brzdavolav, dunajski ekspres, ki bo prevozil omenjeno progo v 70 minutah. Nadalje dobijo direktni brzdavolavi na progi Bratislava-Košice (Madžarska) priključek na dunajski ekspres. Na brzdavolavskih progah Berlin-Bratislava in Budimpešta-Košice-Bratislava se uvedejo tudi spalnici vozovi.

Stetje živine v Nemčiji. Po odloku nemškega prehranjevalnega ministra bo dne 3. decembra v Nemčiji zopet izvršeno stetje živine, in sicer tudi v vlemestih. Vprašalne pole so iste kot lani, nove so le za najmanjše vrste kokoši.

Nove tvrdke na Hrvaškem. Od dne 10. aprila 1941 do 1. aprila 1943 je bilo na Hrvaškem v trgovinski register vpisanih 2253 novih tvrdk. Število delniških družb je naraslo za 37 v tem obdobju, delniška glavnica pa za 1121 milijonov kun, torej za 28,3%.

Hrvatski industrijski svet. Te dni se je sestaj pod predsedstvom novega hrvaškega gospodarskega ministra Kabasa hrvaški industrijski svet, ki je proučeval predvsem vprašanje redne preskrbe industrije s premogom in drugimi surovinami. Soglasno je bila ugotovljena potreba ozkega sodelovanja med državo in gospodarstvom.

Zgrešena prizadevanja

(Nadaljevanje s 1. strani)

rabljal To usmiljenje je pač kruto usmiljenje, znak neurejene in razkrojene duševnosti, ki ne zna svojih čustev podrediti lestvici vrednot. Prva je pravičnost, in na pravičnosti sme kiliti in rasti čustvo usmiljenja. Ne sme pa biti to čustvo vodnik v presojanju zločinov, ki ugonabljajo slovensko ljudstvo. Največkrat se je to čustvo porodilo iz skupnega sožitja, bodisi ob raznih gostilniških omizjih pri litru vina, bodisi iz drugačnih prijateljskih zvez, ki so jih nato duševno razkrojili ljudje uporabljali za podpiranje in podpovedovanje zločinstva.

Tudi to je treba povedati, kajti prav je, da človek čim več ve o napake v preteklosti zato, da jih ponovno ne zagreši v sedanjosti. S. B.

Ne odlašajte z naročilom

»Slovenčeve knjižnice«

Naročnike za III. letnik bomo sprejemali le še do meseca decembra t. l. V »Slovenčevi knjižnici« bo zastopana književnost 15 narodov.

Tako lepega izbora knjig vam ne nudi nobena druga zbirka.

Po nizki ceni si lahko sedaj omislite lepo družinsko zbirko knjig.

nihče ni, ker so se že izognili Nemcem. Ljubljanski prostovoljci so namreč na Dolenjskem prodirali po drugih krajih, kakor nemške čete. V glavnem se je komunistična »vojvoda« predajala sama, saj je obstajala v velikem delu iz prisilnih mobilizirancev. Velik del teh kmečkih ljudi so ljubljanski prostovoljci sami že izpustili, tako, da so se mogli mirno vrniti domov, mnogo pa so jih odvedli v Ljubljano, kjer jih zaslišujejo. — Voditelje je doletela kazen — smrt. Na Krki je bila ustreljena glasovita komunistka Flieglova, mojstrica iz Ljubljane. Bila je v Ljubljani znana, da je napravila, dasi ženska, mojstrski izpit iz ključavničarstva ter to obit prevzela po svojem očetu, znanem ljubljanskem ključavničarju. Bila je neka možaklja, ki je izgubila vsak smisel za ženskost. V Gabru pri Stični je bila komunistična županka in je strahovito terorizirala naše ljudi. Imela je tudi popolnoma moški, samozavesten nastop, kar pa ji ni pomagalo pred smrtjo.

Drugi znani komunistični kolovodja, ki je bil na Krki ustreljen, je bil študent III. državne realne gimnazije v Ljubljani, neki Rupnik. V Mlačevem je bil ustreljen neki Rode iz Mlačevca, oče znane komunistke Rodetove, ki so jo v boju že ubili mlačevski legionarji. Stari Rode je bil vojaški referent tega okrožja. Ta je tudi »delil« mlačevsko posestvo, pripadajoče boštanjanskemu gradu, ki je last salezijancev. Dalje je bil ustreljen prosluli Stanko Vehovec iz Žužemberka, ki je kot »vojaški komisar« silil naše ljudi v komunistične brigade in se na oklice tudi podpisoval.

V bojih je bilo ubitih še mnogo znanih komunistov, katerih imena bodo še ugotovljena.

Dramaturg in literarni kritik.

prijatelj me je odvedel v kavarno »Union«, kjer si lahko te zvezde vsak čas ogledam.

1. »Hier Niecht nach Pöbel...« Med gojitelji lepe besede se je takrat ravno pletel zanimiv spopad o »belcm« in »črnem« kruhu. Delnicijo o obeh vrstah kruha je podajal in tolmačil poznejši — dramaturg in literarni kritik Josip Vidmar.

Prišel je šele proti dvajseti uri, visoko zvrhan, dasi majhne postave, ostrega pogleda, dasi ne bi mogel reči — nevljudnega. Nekaj pa je bilo v obrazu, kar me je takoj silno prevzelo — tisti zvišen prezir do vsega v okolici ali v bližini... Kako so morali biti »počasne« tisti, ki so od tega slovenskega modernega Levstika prejeli le drobce priznanja ali pa pohvale.

Ker je bila tedaj silno prijetna kritika biti »demokrat« in biti pristati »demokracije«, sem menil, da mora biti ta mož do svojih tovarišev in soborcev zelo lojalen in poklicno korekten. Tam pri tisti slavni dolgi mizi so sedeli tedajni privrženci »belega« kruha: na ogled mize v presvetli bleščavi svetlobe z dveh oken je sedel literarni teoretik in kritik takozvanega »belega« kruha, izmučeni obraz je bil brez primere; poleg njega je bil publicist velikega socialnega poselnstva z legendarno glavo, o kateri bi Homer v svoji epopeji vzkliknil, da je levčeva, med njima pa so plavale po mizi roke, katerim bi mogel človek dati samo vzdevek, da so žalostne.

»Tukaj smrdi po svojati...«

OBVESTILA PREVODA

Razdeljevanje moke

Trgovci, ki imajo še na zalogi čisto pšenično moko (belo), ki je bila nakazana za čas od 1. do 10. novembra, je ne smejo deliti za nadaljnje dneve v novembru, ampak jo morajo do nadaljnje odredbe Prevoda obdržati na zalogi. Za čas od 11. do 30. novembra pripada potrošnikom izključno enotna krušna moka.

Razdeljevanje jabolk za bolnike

Od 12. do 30. t. m. se bodo delila jabolka na novembrska bolniška nakazila, izdana od Mestnega preskrbovalnega urada — odsek za bolnike — in sicer po 3 kg na osebo proti izročitvi celega lista A (glave bolniškega nakazila), potem ko so že nabavljena vsa ostala živila.

Jabolka bodo delile naslednje tvrdke: Trgovci s sadjem in zelenjavo (stojnice na Pogačarjevem in Vodnikovem trgu ter ostale sadne trgovine po mestu), Kmetijska družba (Novi trg 3), Gospodarska zveza (Majstrova ul. 10), Nabavljalna zadruga drž. uslužbencev (Vodnikov trg 5), Nabavljalna zadruga drž. železničarjev (Cesta soške divizije št. 15), I. delavsko konzumno društvo (Kongresni trg 3), Konzumno društvo Vič, Nabavljalna zadruga mest. uslužbencev (Prečna ulica 2), Gospodarska zadruga (Bleivcsova cesta 29), Konzumna zadruga (Jernejeva cesta 39).

Poziv prodajalcem racioniranih živil

Vsi trgovci in zadruge v Ljubljani morajo do konca meseca novembra do-

kazati število svojih odjemalcev na ta način, da izročijo Prehranjevalnemu zavodu, Novi trg št. 4, soba št. 14, glave novembrskih živilskih nakazil za vse svoje odjemalce. Glave živilskih nakazil morajo urediti po abecednem redu, kot je bil urejen seznam odjemalcev dotične trgovine in to najprej glava nakazila družinskih glavarjev ter nato vseh ostalih članov dotičnega gospodinjstva. Glave vseh vrst dodatnih živilskih nakazil je treba priložiti glavi navadne nakaznice dotične osebe, ki ji dodatna živilska nakazila pripada. Vse glave nakazil morajo izročiti »Prevodu« najkasneje do 30. novembra. Osebe, za katere bi trgovci ne izročili glav novembrskih živilskih nakazil, bodo črtane iz seznama njegovih odjemalcev in v bodoče zanje ne bo dobival živil.

Nakazovanje olja

Trgovci in zadruge v Ljubljani, ki še niso prejeli nakazila za maslo, pripadajoče do konca novembra, naj dvignejo nakazila za olje v četrtek, 11. t. m. v uradu na Novem trgu 4-11.

Poziv pekomo

Ljubljanski peki naj dvignejo nakazila za moko v petek, 12. t. m.

Obvestilo potrošnikom

Potrošniki si morejo pri svojih trgovcih, ki te dni dobivajo blago, nabaviti še manjkajočo količino moke in olja za november. Na odrezke za kruh št. 21-30 pripada dnevno 124 gramov krušne moke, odnosno pri pekih 150 gr kruha. Na odrezke za maslo št. 16 do 30 pripada skupno 2 del olja. Do konca novembra naj vsakdo odda glave vseh živilskih nakazil svojemu trgovcu, ki jih mora izročiti Prehranjevalnemu zavodu.

Krivi preroki

Z Jezusom je njegovo kraljestvo napočelo za vse čase: ... nebeško kraljestvo se je približalo« (Mt. 4. 17.). ... glejte, kraljestvo božje je med vami« (Luk. 17. 21.). Ono se kaže in se mora uveljaviti po sili Duha od zgoraj, dasi njega začetnik zunanje propade: »Poslej boste videli Sina človekovega sedeti na desnici Vsemogočnega in priti na oblakih neba« (Mt. 26. 64.).

V Razodetju je stari simbol tisočletnega kraljestva lepo primenjen: Po Kristusu je kraljestvo miru za vse, katerim vlada On z vero, in Satan je zanje spet in nemočen; za neverni svet pa je Satan svoboden, in zato za take ni miru. Satan je vezan ali nevezan, ako Kristus v človeku vlada ali pa ne vlada. To je skušnja in prava tolažba vernih, ki jo je prejel videc Razodetja od svojega Gospoda.

b) Določitev in začetek dob

Temelj sistema pismoslovov je preračunavanje dob, ki je zgodovinsko in svetopisemsko nemogoče. Glavna reč pri vseh računih raziskovalcev je datum, od katerega računajo. Ako je leto 1874 res leto izpolnitve ali vsaj izpolnjevanja, pridemo z njihovimi 6 tisoč leti svetovnih dob do leta 4126 pred Kristusovim rojstvom. To je torej začetek človeškega rodu. (Ti modrižani so nekje izključili celo datum izgube raja zaradi greha: Bilo je točno dve leti pozneje!) — Tako računanje bi ljudem v srednjem veku še nekako odpustili; danes nam pa vendar kažejo izkopane in raznih delih sveta, da so bivali na zemlji narodi s svojo kulturo že takrat, ko po naukih teh »resnih raziskovalcev« sv. Pisma človeštva še niti ni bilo. V Kini, Kaldaji, Južni Africi in obeh delih Amerike nahajamo na sledove večstisočletne kulture. Naravoslovci so sicer res svojeglavi ljudje in se nikakor ne morejo domeniti, a izpod 20.000 let nobenemu ne zadostuje, da bi določil in opredelil najdbe sledov o človeštvu med ledenimi dobami.

Po Sv. Pismu seveda ne moremo preračunavati starosti človeškega rodu. Stara izročila podajajo samo odlomke prazgodovine do začetka dobe očkav (z odselitvijo Abrahama iz Uza v Kaldaji, in rodoslovje (1. Moz. 10) res ne ugotavlja krvno sorodstvo v smislu soseledja med očetom in sinom, ampak podaja plemenske in kulturne odnose med rodovi in narodi, kakor se pač more prav lepo in kratko reči: »Dolenjci, Notranjci in Gorenjci so si bratje, ker so sinovi dežele Kranjske«. Kdo bi tukaj raziskoval koleno sorodstva in stikal za letnicami?

In kaj je v smislu sv. Pisma sploh z besedo psalma, da je tisoč let pred Njim kakor en dan? Vsakemu pametnemu človeku pomeni to: Vzemi še tako dolgo dobo, bodisi 1000 let, 10.000 ali 100.000 let, pred Bogom ta doba izgine; kakor t dan je ona, kakor pršek v primeri z vsemirjem, pa še mnogo manj. To nima nobene zveze z aritmetičnim preračunavanjem zgodovine človeškega rodu.

A gospodoma Russell, Rutherfordu in junji družbi se ni treba za to brigati; oni niti »ne smejo« tega vedeti, ker bi se njihov sistem 6000 let z določeno točko leta 1874 bedno zrušil. V svojih poročilih so pismoslovci slovesno izjavili: »Mi doprineemo svetopisemski dokaz, da bo leta 1914 konec dobe pogonov, da bo ta datum skrajna meja gospodstva nepopolnega človeka in da pride potem splošna in popolna vlada božjega kraljestva nad vsem svetom, ki bo na zemlji trdno ustanovljena.« — O, beden prerok, zakaj se tako smešiš s praznim govorjenjem!

c) Razne druge razlage Pisma.

Vse druge razlage so tem podobne. Vee je otročje igračenje s številkami, a kar uganjajo z besedilom sv. Pisma, je učinek blaznih ali pa zločinskih možganov. Tolmačijo simbolično, kakor jim prija. Prija jim pa tako, kakor jim je časa treba. Za dokazovanje, da smo leta 1874 blizu prihoda Kristusovega in slovite zlate dobe, služi na primer Rutherfordu knjiga Jobova 40. 10. Tam prikazuje hebrejski pisec Starnikovo silo s pomočjo slike iz naravoslovja: Ogromen nileki konj in hajeslovna morská pošast Leviatan sta mu simbol naravnih sil. »Resno razisovanje« biblije pa je napravilo iz tega — parni stroj, ki ga imamo baje od leta 1874.

Kako površno in brezvestno dokazujejo ti ljudje svoje domneve in trditve, vidimo ravno pri parnem stroju: S prvimi poskusi, da bi ujel paro in jo postavil v službo človeštva kot gibalno silo, je začel leta 1663 Anglež Worcester, za njim pa nekako leta 1690 Francoz Denis Papin, a kapitan Savery je poskušal potem to leta 1698. Prvi parni stroj, ki mu tako ime res pritiče, je postavil že leta 1705 v premovalništvu v Devonshireu (Anglija) neki Newcomen, a James Watt je skonstruiral leta 1768 v Birminghamu res prav dober in resničen parni stroj. Ta pri pride burkasti Pavliha in vrže v svet letnico 1874 ki mu seveda ustreza, dasi je iznajditelj stroja James Watt že leta 1819 umrl!

Razlaganje baje »preroškega« besedila pri Jobu je tako obširno in smešno, da ga v celoti niti ne priobčujemo. Saj je norčevanje s tekstom in roganje zdravi pameti. Besedilo omenja na primer, da bo tista zver žrla krmo. Jasno je, da žre stroj šoto, drva in premog. — Moč živali je v njenih ledjih, stroj pa je okovan na kotlu s ploščami.

(Dalje.)

„Epopeja pa taka...“

Naivni zaverovaneč, kakor sem bil tedaj, sem bil prepričan, da se bodo ti služabniki lepih poklicev vsaj priklonili med seboj... Toda borba med njimi je morala biti tedaj nad vse »krvava« — sedanja krvava epopeja na Dolenjskem je najbrž le senca — in kot blisk mi je v tistem trenutku, ko sem pogledal Vidmarjev pogled, šinilo skozi duha spoznanje, da je tega človeka ob pogledu na tovariše z drugega tabora prešinila neugodna zavest, da je prišel v prostor, kjer si je moral z vidnim neugodjem priznati: »Tukaj smrdi...«

2 Krogle na zelenem polju

Kdo še ni krokal v kavarni »Union?« Po družinski zaključitvi sporeda v kleti ali pa pri »Kolovratu« smo pridli v kavarno glasni in nagli, da so natakrtji kavarji zmogli biti dovolj urnih nog, da so nam stregli s »pištoločmi«, seveda ne z »epopejskimi...«

Ura se je nagibala proti drugi ali tretji, pa smo še vedno samo »čebljali« in se prehiteli s pijanostjo... Med naš smeh pa je s biljardne mize udarjal zvenk krogle, ki so po zelenem polju elegantno hiteli v svojo smer. Dva moža s težkimi imeni, dramaturg Josip Vidmar in igralec Ivan Levar sta udarjala biljard. Udarjala sta in če si ju dalj časa gledal, nista ure in ure spregovorila niti besedice. Dramaturg je udarjal naravnost in z boka, najbolj briljantni pa so bili njegovi strelji izza hrbita. Ti zahrbtni strelji so zadevali v troje ali v četvero in kadar je bil izveden tak strel, je dramaturg zapisal na tablico na steni najvišjo številko... Levar, nerodna preproščina, je imel belo kredo, dramaturg pa močno krvavordečo. Ko sem odhajal s kavarne, sem pogledal na zaporedje teh rdečih števil, krvavih in žgočih in sem v vinski zaletlosti zagledal štirištevilično ali petštevilično zaporedje...

Ko sedaj v epopejskem razpoloženju gledam na tiste krvave številke, se »tolčem« po glavi in se vprašujem, kako sem mogel biti v tistem trenutku tako »pijanski...« Saj ni bila pijanost, bila je resnica, Vidmar je imel prav, ko se je učil pisati na tablico krvavo številko s petšteviličnim zaporedjem.

3. Katarina Medicejska

Ljubljansko gledališče je pod vodstvom tedanjega dramaturga Josipa Vid-

marja dalo na spored »Katarino Medicejsko«, res zanimivo dramo, ki jo je napisal Rino Alessi. Kronist je tedaj moral zapisati po resnici, da je bilo razpoloženje v gledališču slovesno, saj je prireditelj počastil s svojo navzočnostjo dramaturg Josip Vidmar, ki je bil tedaj že predsednik Izvršilnega odbora Osvobodilne fronte. V svoji loži je bil sicer tedaj še tudi upravniki gledališča, toda kaj je bil on v primeri z dramaturgom, ki je sedel v slovesni uradni obleki v svoji loži.

Večkrat sem se ozrl v to prikazen najčistejše samozvesti, odločnosti in slovesne »poštenosti«. Njegov obraz je ob prizorih Katarine Medicejske užival, spoznaven nasmeš se mu je porajal na ustnih tedaj ko so na odru pripravljali izvedbo »Šentjernejske noči...« To je bil nasmeh človeka, ki je bil še vedno dramaturg in državni uradnik in je za svoje službovanje prejemal plačo kr. italijanskih oblastí. Zanj ta služba ni bila v nobeni neskladnosti s položajem predsednika Izvršilnega odbora OF, pač pa je ista OF pod njegovim vodstvom za manjši pregrešek kot pa je njegov, obsojala nedolžne ljudi na smrt in jih tudi začela klati. Seveda, na odru je bila Katarina Medicejska, ki je v imenu višje državne koristi segala po bodalu.

Njegova dramaturška, po umetniški igri na odru prečiščena, senca pa se je z vsem ponosom dvigala s krvavega baržuna v loži, ko je Katarina Medicejska svoemu sinu v roke vrnila knjigo z Machiaveljevimi spisi... Najbrž je bil prizor preatratilčen, ali pa mu je šinila v glavo čudna nova misel, z odra ga je obil samo še medel so rdečih zaves... Bila je zadnja predstava, katere se je Vidmar udeležil kot dramaturg.

Za njim je šla senca o Machiaveliju, prvi zametek poskusa slovenskega Machiavelija v krvavi epopeji slovenskega komunističnega.

Predsednik IOOF

— slovenska karikatura Machiavelija

Tragedija na Turjaku

Po razsulu italijanske kraljeve vojske so se komunisti kaj hitro znašli. Dobro so vedeli, da je to zanje odločilen trenutek za biti ali ne biti. Vedeli so in zgrabili. Tudi mi smo isto vedeli, pa smo čakali, čakali na tisto, kar ni prišlo, pa bi priti moralo — povelje. Delali smo sami. Komunisti, izurjeni v dveletnih borbah, so udarili in dosegli vsaj za nekaj časa to, kar so hoteli, namreč uvesti svojo vladno na našem ozemlju. Rdeča zvezda se je dvignila visoko nad nami in vzvalovalo je po vsej pokrajini. Naši fantje so se — posadka za posadko — umikali pred komunističnimi enicami, ki so komaj čakale na ta trenutek.

Prišlo je povelje in odrinili smo. Pot nas je vodila nekaj časa po cesti, ko pa smo opazili sledove komunističnega tanka, smo naglo zavili v hrib. Nismo gledali, ali je pot, ali grmovje ali pa kamenje, vsak je hotel priti čim prej na svoj cilj — na Turjak. Noč je že bila, ko smo zagledali pred seboj temne obrise starodavnega grada. To naj bi bila naša centralna obrambna točka. Lepo število borcev nas je že čakalo tam, pa smo se nekoliko okorajčili. Le nam prav na dnu srea nam je nekaj čisto narahlo zatrepetalo. Le kaj bo — smo se spraševali med seboj — povsod so že komunisti in tanke imajo in oklepne automobile in topove, mi pa smo brez vsega tega. Fantje le

korajžno, nam prikoraka nasproti prav na široko majhen močilek, le korajže je treba in ne strahu, pa bo šlo. Saj komunisti nimajo vsega, mi pa tudi nismo praznih rok. Bil je poveljnik Turjaka. Zaskrbljeni in zamišljeni smo šli k počitku. Vsak se je spraševal, kako se bomo branili, kakšen bo naš ali njihov konec in vsak zase je naredil že bojni načrt. Ne smem pa s tem reči, da je potem v borbi delal vsak zase, po svojih načrtih. Vsa navodila in ukazi in podobno, vse to je prišlo s poveljstva in vojaško poveljstvo je bilo na Turjaku samem enotno. Torej ni bilo med poveljniki nesoglasja, kakor se je širilo in se še širi po Ljubljani in drugod.

Radovedni smo, pa tudi bili, kako se bo obnesla naša obramba. Nesrečni turjaški grad je bila namreč prva točka, kjer smo se zoperstavili komunističnemu prodiranju. Z vseh strani so bežali ljudje, eni v turjaški grad, drugi pa zopet v Ljubljano, kjer so mislili, da bodo varni. Niso pa pomislili ti slednji in z njimi še toliko drugih, da bi Ljubljana sama bila v izredno veliki nevarnosti, če tragičnega turjaškega tedna ne bi bilo.

Noč smo prespali kolikor toliko še mirno. Drugo jutro je bil takojšen zbor in hitro smo se formirali v grupe. Naenkrat se je vse umirilo, le nekakš-

no šumljanje je vzvalovalo. Tiho od ust do ust pa je letela beseda, ki smo jo vsi komaj pričakovali. Da, komaj smo jo pričakovali, vendar le s strahom v srcu. Komunisti! In res se je že zaslišalo brnenje avtomobilov, ki so jih komunisti ob času razpada kajpada zaplenili hrabrim vojakom kraljeve vojske. Povelja so padla hitro in odločno, vendar blizu na tih, ker so komunisti bili že blizu in razbežali smo se. Ena četa je šla na levo, druga zopet na desno stran, vsak je pač takoj in tiho zavzel svoj položaj, ki mu je bil določen. Kot nam v vzpodbudo in kakor nalaga že ta slovesen trenutek, za začetek težkih in krutih enotedenskih borb s komunisti, je izza rdeče ožarjenih oblakov pokukalo tisto sonce in nam metalo s svojimi zlatimi žarki prve pozdrave. »Fantje, zdaj pa le korajžno in krepko udarite po njih kot zna že naša pest, pa Bog z vami! Le pogledajte, še nebo nam pošila svoje pozdrave, da nas krepi in bodri. Le udrišamo to je še utegnili izreči in že je začela peti strojna puška svojo smrtno pesem.

Ves in že takoj prvi trenutek se je vživel v borbo ta mladi Kadunc, poveljnik, ki so se ga bali vsi komunisti. Z njegovim pogled ga je izdajal, da zopet komaj čaka prve prilike, če ravno je komaj teden dni prej imel s komunisti divje borbe okoli svoje postojanke in njegove oči so se kar svetile, ko je slišal brnenje komunističnih avtomobilov. Padli so prvi strelj.

(Dalje.)

Džingiskanovi Mongoli na pohodu

Seveda si Džingiskan ni upal poskušati vdora v dobro zavarovano mesto. Čeprav je morda splošno znano, da je bil njegov pohod na Džingiskan, saj je vstal proti njemu v njegovih lasnih vrstah hud sovražnik, s katerim Džingiskan ni mogel obračunati. Neugodno podnebje se je res sovražno lotilo njegovih vojščakov. Celo krda so pocepala in obležala, cele velike skupine so polagoma zaradi bolezni hirale, mnoge tudi izhrale.

Kljub temu, da so razsajale tako hude bolezni po taboriščih oblegovalne vojske, se Džingiskan ni izdal. Oblegani Kitajci niso vedeli, pri čem so in ko so se začeli s posredovalci prvi razgovori, je Džingiskan vključil temu, da se je zavedel, da bi ga nasprotniki lahko naglani, nesramno zahteval vse moč.

Prvo, kar je Džingiskan zahteval s skrivnim nasmeškom na ustnih je bila čistokrvna kitajska princezinja. Seveda za njega. In jo je dobil. Nato je dobil celo množico talcev in na kupe odkupnine. Prav tako si je izgovoril, da bo pustil v nekaterih kitajskih trdnjavah svoje — mongolske — posadke.

Ko so mu Kitajci v vsem ustregli, se je Džingiskan z ostanki svoje bolne vojske umaknil in počasi odrenil proti svoji domovini.

Takoj, ko je njegova vojska srečno

prekoračila kitajski zid in ni bilo več verjetno, da bi Kitajci prelomili besedo in sklenjeno premirje ter ga zahrbtno napadli, je Džingiskan dal do zadnjega pokliti vse kitajske ujetnike in vse številne talce. Slednje so mu izročili oblegani Kitajci kot jamstvo, da ga na pohodu iz kitajskih dežel ne bodo napadli.

Prvo njegovo načelo je namreč bilo: vse, kar bi utegnilo škodovati in preprečevati njegove vojaške načrte in vse, kar bi utegnilo ovirati premike njegovih čet in povečevati njihovo vidljivost, je treba odpraviti. Kdo se bo torej ukvarjal s talci in ujetniki, ki samo jedo. Prav zaradi tega načela je obležalo pred velikim kitajskim obzidjem na stotisoče Kitajcev — mrtvih. Mongolska konjeniška krda pa so odrinila naprej proti stari domovini.

Džingiskan se je torej umaknil iz Kitajske. Oprezal pa je okrog te dežele še naprej in bil ves čas na preži kakor tiger. Za nobeno ceno ne bo pustil te dežele iz svojih krempljev. In res, komaj pol leta je minilo in že je Džingiskan zopet našel prazen nič, da je lahko trdil, da je kitajski cesar prekrlil dogovor o sklenjenem premirju. Kitajski cesar je namreč preložil svojo prestolnico iz Pekinga in tako dal ničeven povod za nov mongolski napad. Minil je komaj dober dan, ko je mongolski samoderžec izdal povelje za

pohod. In vendar je bilo že na pohodu na stotisoče mršavih, a iskrih konj, ki so na svojih hrbtih nosili suhe, žilave in rumene jezdece. Pred novim navalom so se kitajske armade umaknile in prepustile nekdanje glavno mesto Džingiskanu. Ker so se hoteli nekateri, res neverjetno predzorni in čudovito hrabri prebivalci, celo braniti na mestnem obzidju, je moral Džingiskan mesto v napadu zavzeti.

Po velikem mestu je tekla kri v potokih. Od vsega prebivalstva se ni rešila živa duša. Vse mesto so tudi zažgali mongolski jezdeci, toda ni jim hotelo pošteno zgoreti. Zato so Mongoli s posebnimi zažigalnimi baklami obdelovali vsaj cesarsko palačo, ki je končno res pogorela do tal. Gorela pa je vsega skupaj mesec dni.

Nad vso Mongolijo je lebdela skrivnostna in veličanska Džingiskanova senca kakor večno in grozno neurje. Ze pri njegovem imenu samem so trepetali Kitajci. Nič čudnega! Saj je bil pred njim vsak beg skoraj nemogoč. Tako nepojmljivo hitro so namreč pribrela njegova divja krda. Z njimi pa je privihrala gotova smrt, to je vedel vsakdo.

Celo leto dni se je potikal Džingiskan s svojimi sijajno izurjenimi in strogo urejenimi konjeniški skupinami po severni Kitajski. Ko se je naveličal bojnih in roparskih pohodov, je zapustil izmučeno deželo in se vrnil v domovino. Hotel je pogledati kam drugam po svetu.

Svojega najboljšega generala pa je

pustil s trideset tisoč možmi na Kitajskem. Dodelil mu je tudi še nekatere kitajske pomožne čete. Džingiskan je dobro vedel, da je ta general bil njegov najboljši poveljnik, saj je bilo njegovo poznanje ljudi vprav nepojmljivo. Zdi se, da se ni enkrat ni zmotil o vojaških sposobnostih svojih poveljnikov. Kako dobro je znal opazovati, kako pravilno presoja, kaj vse mora znati in razumeti sposoben vojaški poveljnik, najlepše dokazuje primer.

Tako Džingiskan enemu svojih najboljših znamenitih poveljnikov ni dovolil nikdar, da bi poveljeval kolikaj večji in znatnejši vojaški enoti. In vendar se je prav ta v vseh bitkah in v vseh spopadih, na vseh pohodih in v kakršnih koli nastopih vedno tako sijajno izkazal, da bi po mnenju v vseh drugih vojaških odličnikov v Džingiskanovi okolici moral že zdavnaj biti general. Kljub vsem uspehom je ostal ta vodja vedno le nezaten podpoveljnik.

Prijatelji so nekoč opozorili Džingiskana na to, češ da je že zadnji čas, da mu tudi on kot vrhovni poveljnik da svoje priznanje. Poveri naj mu odgovornejše poveljniško mesto. Džingiskan se ni malo začudil.

»Saj, to vendar ne gre!« tako nekako jih je zavrnil. »To je popolnoma nemogoče. Res je, on je eden izmed mojih najdržajših vojščakov in napravim ga za kar hočete. Toda pod nobenim pogojem mu ne morem zaupati

večje vojaške enote. Saj je pravi vrag. Nikdar ni lačen, nikdar tako žejen, da bi ne mogel več vzdržati. Najdaljše pohode zdrži kakor žilav žrebec. Vse to je res! Ima pa pri tem le eno napako. Nikdar se pri tem prav za prav ne zave, da njegovi častniki in moške najbrž niso sposobni, da bi v prav takšni meri prenašali lakoto in žejo in zdržali najdaljše boje pohode, kakor jih zmore on. Prav zato je vedno mnenja, da bodo tudi oni mogli zdržati vse to, kar prisodi sam sebi. To pa na žalost ni res in oni tega ne zmorejo. Prav zato pa mu ne morem zaupati važnejšega poveljniškega mesta. Vsak general mora iz lastne izkušnje dobro poznati lakoto, žejo in onemoglost. Saj mora brezpozojno vedeti, koliko bodo zdržali njegovi podrejeni. Prav tako mora znati varčno izrabljati moči svojih ljudi, da jih pregodaj in ob napadnem času ne izčrpa. Vsega tega ta moj junak ne upošteva. Zato mi dajte mir z njim!«

Če kdo, tako je znal Džingiskan postaviti prave meje na pravo mesto. Prav zato pa se tudi ni menil za »javnega mnenja« in sodbo ljudi. Kar se tiče javnega mnenja, od katerega je sicer po navadi vedno zavisela priljubljenost drugih vladarjev, je bilo Džingiskanu popolnoma vseeno, kakšno je. Njegovi vojski so ga namreč občudovali, še več, oboževali. Ker so bili vsi njegovi vojski takšnega mišljenja, se je lahko brez skrbi poživil vedno in v vseh primerih na javno mnenje.

(Dalje.)

Žimo za žimnice

nudi najugodnejše iz lastne najmodernejše, higijenske urejene tovarne

»ŽIMA« MILAN JAGER

Tovarna: P U Z I N E.
Prodajalna:
Ljubljana, Sv. Petra c. 17

Ščetkarske izdelke

vseh vrst, nudi najugodnejše na debelo iz lastne tovarne

Iz dela in življenja — od tu in tam

Z Gorenjskega

Sprejem novih članov v Koroško domovinsko zvezo. Pred nekaj dnevi je bila v strankinem domu v Kranju slavnostna prireditev, na kateri je bilo sprejetih v Koroško domovinsko zvezo okoli 100 novih članov. Novo sprejetim članom je ob tej priliki govoril organizacijski vodja Friderik Moisl ter jih opozarjal na pravice, ki so si jih s sprejemom v organizacijo pridobili, ter dolžnosti, ki so jih s tem tudi prevzeli. Za njim je govoril še tudi krajevni skupinski vodja Magister Jungschaffer.

Veseli družinski dogodki. V mesecu oktobru so se rodili na Golniku otroci sledečim staršem: Alojziju Gradišar, Maksimilijanu Slatner, Franciška Perko, Emil Kleindienst, Angela Zaplotnik, Rafael Grandovec, Ivana Brejc, Friderika Papon, Daniela Verhovnik, Ingrid Samonig, Stanislava Urač in Natalija Vohine.

S Spod. Štajerskega

Obisk spodnještajerskih dnevnih otroških zavetišč. Pod predsedstvom pokrajinske referentije za dnevna otroška zavetišča so se zbrale pred dnevi v Mariboru okolišne referentije za otroška zavetišča ter razpravljale o vseh vprašanih, ki so v zvezi z zboljšanjem stanja teh zavetišč ter z nalogami, ki jih imajo ta zavetišča. Po sestanku v Mariboru so se zborovalke odpeljale v Ptuj, kjer so ob pregledu krajevnih otroških zavetišč razpravljale o istih vprašanih.

Zborovanje krajevnih mladinskih voditeljev v Brežicah. Kakor ostale okrajne skupine vodstva nemške mladinske organizacije, prireja tudi brežiško okrajno vodstvo mesečne sestanke vseh krajevnih mladinskih voditeljev in voditeljice ter jim daje navodila za delo v naslednjem mesecu. Tako zborovanje je bilo v Brežicah zopet zadnje dni. Na sestanku je govoril okrajni mladinski voditelj Schlicher, ki je posebno pohvalno omenjal vneto udeleževanje krške mladinske organizacije.

Ustanovitev šole za godbo na pihala v Laškem. Ob navzočnosti okrajnega voditelja in deželnega svetnika Dorfmeisterja so v Laškem nedavno odprli šolo za godbo na pihala. Novo glasbeno šolo vodi Ropret.

Negode. S tovarnega avtomobila je padel 11 letni Jože Schönerer iz Studencev pri Mariboru. V Bistrici pri Rušah se je zastrupil z uživanjem gob Zora Golob. Oba so zdravila v mariborski bolnišnici.

Iz Hrvaške

Prispevek novo priključenega hrvatskega ozemlja hrvatskemu gospodarstvu. S priključitvijo posameznih dalmatinskih pokrajin in krajev hrvatskemu državnemu ozemlju se bo zboljšal tudi hrvatski gospodarski potencial. Čeprav je del dalmatinske obale pust in nerodovit, so vendar ostali deli novo pridobljenega ozemlja rodovitni ter bogati predvsem na južnem sadju in vinu. Tako je med drugim Hrvatska z novimi kraji pridobila okoli pet milijonov novih sadnih dreves. Sem so všteti predvsem veliki olivni nasadi, fige, češnje in ostale vrste sadnega drevja, s čimer bo precej pomagano hrvatski industriji likerjev. Posebno otok Brač je znan po svojem maraskinu. Zopet drugi dalmatinski kraji so pa znani zaradi svojih zdravilnih zelišč.

Ustanovitev nove knjižarne v Zagrebu. Ob navzočnosti hrvatskega prosvetnega ministra dr. Mikanca so te dni odprli v Zagrebu novo knjižarno »Evropa«. Novo ustanovljeno knjižarniško in založniško podjetje bo predvsem skrbelo, da bo pošiljalo v svet najboljša dela hrvatske kulture ter bo s tem še bolj jačalo in poglobljalo kulturne stike med Nemčijo in Hrvatsko.

Nova odredba za zagrebške avtoizvoške. Po najnovejši odredbi zagrebških avtoizvoških s svojimi vozili ne smejo zapuščati zagrebškega mestnega področja.

Hrvatsko zastopstvo v mednarodni pravni zbornici. Namesto prejšnjega ministra dr. Puka je sedaj prevzel predstvedstvo hrvatskega državnega zastopstva v mednarodni pravni zbornici sedanji čuvar hrvatskega državnega pečata dr. Artuković.

Nova hrvatska velika župa. PoglavlNIK dr. Pavelić je izdal odredbo o ustanovitvi nove hrvatske velike župe Sidraga in Ravni Kotari s sedežem v Zadru. Za velikega župana te župe je imenovan višji vladni svetnik dr. Viktor Ramov.

Racioniranje soli na Hrvatskem. Hrvatska vlada je izdala odredbo o racioniranju porabe kuhinjske soli. Odredba, ki je stopila takoj v veljavo, določa na osebo pol kilograma soli mesečno.

Delovno področje hrvatskega ministrstva za osvobodene kraje. Poročali smo že, da je hrvatska vlada ustanovila posebno ministrstvo za osvobodene dalmatinske kraje. Ista vlada je sedaj objavila tudi zakonsko odredbo, s katero je določila delovno področje za to ministrstvo. Po določitvi te odredbe se razteza delovanje in pristojnost novo ustanovljenega ministrstva za osvobodene dalmatinske

71. Nato je pristopila k postelji, razgrnila zastore in se potopila v mrzle blazine, da jo je streslo in je drobno srce pobledele in zahtevalo: »Mica, zakaj si mi to storila?«

kraje za vse področje, ki je dne 25. julija 1914 spadalo pod bivšo kraljevino Dalmacijo. Temu ozemlju je sedaj priključen tudi še del zaledja na severu in jugu. Na severu nekaj mest tako Sušak, Reka, Senj in Gospić, na jugu pa kraji v okolici Ljubuškega in Trebinja. V teh krajih so novemu ministrstvu podrejena vsa oblastva razen vojaških. Novemu ministrstvu bodo odstopila svoje delokroge vsa ostala ministrstva, v kolikor se nanašajo na delovanje v novo priključenih krajih NDH. Od istih ministrstev bo novo ministrstvo prevzelo tudi potrebno uradništvo.

Iz Srbije

Pomaganje pri spravljanju letošnje žetve v Banatu. Kljub sedanjemu vojnemu času je bila letošnja žetev tudi v Banatu pravočasno opravljena. Tudi pri spravljanju letošnje žitne pridelke je pridno pomagala nemška mladina povsod tam, kjer je primanjkovalo delovnih moči. Meseca julija je bilo pri žetvi in spravljanju pšenice in rži zaposlenih 1500 nemških fantov in deklet. V prvih septembrskih dneh pa enako število pri trganju koruze in spravljanju seno.

NE POZABITE
KUPITI ROMAN V SLIKAH
»I V A N N H O E«

KINO SLOGA 27-30

Obilo pristranskega smeha in zabave vam nudi najboljši nemški humorist Heinz Rühmann v svojem filmu

»Zaupam ti svojo ženo«

Heinz Rühmann kot neprostopljivi varuh lepe žene — pomeni vrsto blaznih pustolovčin

PREDSTAVE ob delavnikih ob 15 in 17. ob nedeljah: 10.30, 15.30, 18.30 in ob 17.30.

KINO UNION 22-21

Nenadkritljiva burka, pri kateri se boste do solz nasmejali

»Moser kot detektiv«

V glavni vlogi HANS MOSER.
Sodelujejo: lepa Elfriede Datzig, simpatični Wolf Albach Retty in drugi priljubljeni dunajski igralci

PREDSTAVE ob delavnikih ob 15.30 in 17.30.

MALI OGLASI

Večje SKLADIŠČE IN SUPO lahko ločeno, vzamemo v najem. Pisarne ponudbe na upravo »Slov.« pod »Začasno« št. 7642.

SENO Interesente za vagonске količine sena prosimo, da sporočijo svojo potrebo »Gospodski zvezir, Bleiweisova c. št. 29.

SORICO opremljeno — oddam boljše in mirnem gospodu. — Slomškova ulica 15-1, desno.

MLADA GOSPA inteligentna, poštena in vajena vsega gospodinjstva, išče primerne zaposlitve. Prevzame tudi pri boljši družini enkrat do dvakrat tedensko v popoldanskem urah postrežbo. Naslov v upravi »Slov.« št. 7409.

MOSKA KOLESA nemške znamke (eno dirkalno) jako dobro ohranjena, proda Iler-šič, Rimska cesta 13.

POSTREZNICO pošteno, sprejemem kot hišnico. Dobi sobico in plačo. Slomškova 15-1, desno.

NAPRODAJ:

Industrijsko podjetje, pripravnost za vsako stroko, z velikim zemljiščem. Enonadst. hiša, trgovska, z večjim vrtom na najprometnejši cesti ob tramvajski progi. Zazidljive ploskve 200 kvadratnih metrov. Dvonožna hiša, nova, z 7 stanovanji po dve sobi in kabineti.

Travnik v izmeri 12 tisoč kvadr. metrov, v Rožni dolini. Zemljišče, 20.000 m² in 10.000 m². Gramozni teren, znotraj bloka. Parcele v bližini in na vhodni strani od liri 45.000 dalje.

ŽAJEC ANDREJ, realiteta pisarna Tavčarjeva ul. št. 10.

MLADA GOSPA — sodna pisarniško prakso išče za čimprej primerno mesto v pisarni ali kaj sličnega. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 7547.

SIVILJO PERILA

izveščano sprejem. Ponudbe upravi »Slovenec« pod »KDC« št. 7619.

Boljša NALIVNA PERESA

dobro ohranjena, kupuje po najvišji dnevni ceni trrdka »EVEREST«, Prešernova 44.

»TOXIN« PRASEK zanesljivo uniči mrčes uši, stenice, bolhe itd. »DROGERIJA KANCA«, Židovska ulica št. 1.

HARMONIKE

za otroke, klavirske, kromatične in diatonične, vseh velikosti, kupuje po najvišji dnevni ceni ali prevzame v komisijijsko prodajo trrdka EVEREST, Prešernova 44.

ŽELEZNO PEČICO

zamenjam za manjši železen štedilnik. — Prine, Trnovo, Lamptova 13.

PISKE

nekaj mesecev stare zamenjam za kokoško krmo. — Prine, Trnovo, Lamptova 13. (f)

Boljša NALIVNA PERESA

dobro ohranjena, kupuje po najvišji dnevni ceni trrdka EVEREST, Prešernova 44.

Zahvala

Vsem, ki ste nas v težkih dneh, ob izgubi naše ljubljene, nena-domesljive žene, sestre itd., gospe

Mare Slamič

soproge uradnika Pok. zavoda

tolažili in z nami sočustvovali, iskrena hvala. Pristrano se zahvaljujemo vsem, ki so ji poklonili toliko vencev in cvetja ali darovali v dober namen, in vsem, ki so jo v tako častnem številu spremlili na njeni poslednji poti. Sv. maša zadušnica bo v petek, 12. nov. 1943, ob pol 9 v župni cerkvi Marijinega Oznanjenja pri oltarju Marije Pomagaj.

V Ljubljani, 10. novembra 1943.

Zalujoči ostali.

P. CHIESA

I.

»Dom je za družino, pisarna za stranke«, je bilo geslo, ki ga je večkrat ponavljaj gospod Pardi, resen človek, ki je ljubil red in hotel imeti vsako stvar na svojem mestu. Račune v računskih mapah, stare ovitke v košari za zapir, družinska čustva v svoji vili na griču, uradne posle pa v pisarni v mestu. V pisarno nikakor ni bilo mogoče priti preko tajnice, ki je imela natančna navodila ter ni dovolila vstopa komur koli in je vsakogar najprej naznanila. Ko je torej Amarilis kar planila v očetovo pisarno, je bil gospod Pardi neprijetno presenečen. Njen prihod ga je toliko bolj vznemiril, ker je bil že po naravi precej razburljiv in je ves trepetal celo če mu je svinčnik padel na tla. Vidno vznemoljen je pogledal hčerko. A nevolja je trajala samo trenutek. Takoj je bil zopet smehljaj in doberhoten.

»Ti si? Sedi. Kaj je novega?«

Amarilis je vsa upehana stala ob pisalni mizi in ni mogla priti do besede.

»Tekla si po stopnicah kakor po navadi, kajne? Čemu nisi šla v dvigalo?«

»Oče,« je končno dejala Amarilis s tresočim glasom, »tako ne more več iti

naprej. Nekaj je treba nemudoma ukreniti.«

Vsa razburjena je začela pripovedovati. Šla je z bratom v mesto, kjer sta se ločila. Srečala je gospo in gospodič Morelli, ki sta prihajali iz cvetličarne... Skupaj so šle proti drogeriji »Verri«, kjer se je hotela posloviti. »Nikar naju še ne zapustite,« je dejala gospa Morelli. Čez eno minuto se vrne... »Ker ju nisem hotela čakati na cesti, sem vstopila v trgovino. Gospod Verri mi je dejal, da je erečen, da me zopet vidi po enem letu... Pristavil je še, da naj spomnim očeta na nek etar račun, ko sem mu že izkazala čast, da sem zopet prišla v njegovo trgovino... Saj tako imenitnemu gospodu, kot je gospod Pardi, brez dvoma ne bo težko plačati malenkostni račun tisoč lir...«

»A ti? Kaj si mu odgovorila?«

»Kaj naj bi mu odgovorila? Najraje bi se bila pogreznila v zemljo. Trgovina je bila polna ljudi. Vsi so me gledali. Gospa in gospodič Morelli sta se umaknili in se delali, kot da gledata iz ložbo. Čemu ne plačujem računov, oče?«

Zgrudila se je v naslanjač in zahtela. Nato je začela govoriti brez zveze. Ihtenje ji je trgalo besede.

»...nemogoče je, da bi šlo tako naprej... Danes trgovci, večeraj modistka, mesar, čevljar... Če smo revni, bi morali tudi živeti tako. Delati... Srečna bi bila, če bi smela delati... Naj bo delo kakršno koli... A to življenje... taka ponižanja... Nel Bolje bi bilo...«

Pardi se ni ganil v svojem naslanjaču in tudi ni pokazal nikakega razburjenja. Pustil je, da je hčerka povedala vse, kar ji je težilo srce. Od časa do časa je pogledal na uro. Počas je listal po papirjih, ki so ležali na mizi in napisal kako opazko na rob z rdečim svinčnikom. Nato je vzel zvezek in napisal nekaj vrstic s svojo lepo in odločno pisavo. Od časa do časa je bežno pogledal hčerko, ki se je polagoma pomirila in poiskala v torbici robček, da si obriše solze. Oče je še nekaj časa pisal v zvezek. Nato pa je zašepetal, ne da bi dvignil glavo:

»Kaj torej, Amarilis?«

»Saj si slišal. Terba je vse to nemudoma urediti.«

»Seveda, dragica; urediti je treba...« Govoril je tako, kot bi hotel pomiriti sitnega otroka, ne da bi prenehal z delom.

»Oče,« je vzkliknila Amarilis. »Saj nisem več otrok. Imam že petindvajset let.«

»Petindvajset let? Saj res. Torej?«

Torej ne govori z menoj, kot da bi imela pet ali deset let. Rekla sem ti že in znova ti ponavljam: tako ne more iti naprej. Nikdar se nisem vmešavala v tvoje posle; a nikakor si ne morem za-

vezati oči in zamašiti ušes. Pred nekaj dnevi sem bila v tramvaju. Na nasprotni strani sta sedela dva človeka, ki ju še nikdar nisem videla. Pogovorjata sta se o zemljiščih in o hišah, ki so naprodaj. Nenadoma sem zaslišala ime naše vile. Razumljivo je, da sem pristuhnila. »Zdi se, da je vila Marija Luiza naprodaj...« Pardi je vila je, to tista na griču. »Je — Ne verjamem,« je odvrnil drugi. »Je še prekmalu. Stvar še ni zrela...« Nisem mogla slišati vsega pogovora. A slišala sem več kot dovolj: vknjižbe, izgube, gospodarski polom... Na prvi postaji sem izstopila. Saj si lahko misliš...«

»Uboga Amarilis!«

Amarilis je ker osupnila nad očetom, ki je tako mirno poslušal te strašne stvari. Ne da bi pokazal razburjenje ali užaljenost je dejal »uboga Amarilis!« s tako nežnostjo. A v hipu se je zopet zavedla: »Ne razumem te, oče. Četoni res, zakaj dopuščas, da krožijo take govorice? Če pa je res...«

Hotela je reči: če je res, da emo na robu propada, zakaj nam tega ne poveš? Zakaj dopuščas, da tvoji domači živijo tako razkošno?...

Telefon na mizi je pretrgal njene besede. Kratek razgovor v nemščini. Ko je končal razgovor, je Pardi vstal in se približal hčerki, ki je tudi vstala v istem trenutku.

»Si slišala? Ah, saj ne znaš nemško. Inženir Schonttritt je v dogovoru za nakup treh velikih ladij. Sporočil je, da

pride popoldne k meni. Treba je denarno podpreti to podjetje, pri katerem bo mogoče zaslužiti en milijonček ali še več.«

Amarilis je pogledala očeta in videla, da se smehlja kakor navadno. Isti smehljaj je bil na njegovem obrazu, ko mu je pripovedovala o neprijetnostih, ki so jo doletele; isti smehljaj, ko ji je povedal, da upa, da bo zaslužil en milijon.

Ni vedela, kaj naj reče in kaj naj misli. Brez besed je odšla k izhodu.

II.

Že večkrat se je Amarilis znašla pred svojim očetom v podobnem položaju. Skušala ga je razumeti, a zaman. Saj ni mogla razumeti in spraviti v sklad niti čustev, ki so vstajala v njenem srcu: ljubezen in odpor, nežnost in nezaupanje. Spoznala je, da ni vedno lahko ljubiti lastnega očeta.

Do tedaj ni nikdar govorila tako z očetom. Saj oče navadno tudi ni bil tako nedostopen. Znal se je smejeti in šaliti. Pripovedoval je mnogo lepih in prijetnih stvari. A takoj se je zopet zavedel; toda če ga je človek pazljivo opazoval, bi ugotovil, da se je stalno nadzoroval in nikdar ni izgubil oblasti